

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Свилен Тутеков (Православен богословски факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”)

по конкурс за придобиване на академичната длъжност „Доцент”

Област на висше образование – 2. Обществени науки

Професионално направление – 2.4. Религия и теология

Научна специалност – Пастирско богословие

За нуждите на Богословски факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, катедра „Практическо богословие“

Конкурсът е публикуван в Държавен вестник, бр. 44/29.05.2018 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Иво Георгиев Янев, преподавател в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”

1. Данни за кандидата:

Единственият кандидат в конкурса за редовен доцент е гл. ас. д-р Иво Янев. След придобиването на ОКС „Бакалавър” /2003 г./ и „Магистър” /2005 г./ в Богословския факултет на СУ, той защитава докторска дисертация в областта на пастирското богословие /2013 г./ и от същата година заема длъжността главен асистент в катедрата по Практическо богословие на същия факултет. Професионалната биография на кандидата показва неговия траен научен интерес и ангажираност със специалността, по която е обявен настоящият конкурс.

2. Научни трудове и приноси:

Гл. ас. д-р Иво Янев участва в конкурса с една монография и пет научни статии с ясен профил в областта на пастирското богословие. За основен хабилитационен труд по процедурата на конкурса следва да се оценява монографията *„Грижа за страдащата душа. Пастирски грижи за хората с психични заболявания и душевни разстройства”* /София, 2018 г., 203 стр./, която е успешен опит за включване на пастирското богословие в диалога на съвременната богословска мисъл с психологията и психиатрията. В случая самото пристъпване към тази гранична проблематика и усилието за изследване на

различните психотични състояния в ключа на аскетическата психология трябва да се оцени като принос.

Монографията следва класическите образци на един /вече утвърден в съвременната пастирска психология/ *синтетичен подход* към феноменологията на душевния живот на човека и с основание може да се определи като профилирано изследване в областта на пастирската психология. Съчинението притежава всички качества на хабилитационен труд и изцяло се вписва във вече оформилата се традиция на православната пастирска психология от последните десетилетията на миналия век. Като следва водещите авторитети в областта на пастирското богословие и психология, колегата Янев предлага един прочит на основните психотични състояния през погледа на опитното подвижническо богословие на църковните отци. От една страна той търси основанията на този подход в библейско-светоотеческата рамка на антропологията и изследва пътищата и начините на интеракция между пастирската грижа и психотерапевтичната практика. В този смисъл считам, че принос на монографичния труд е очертаването на изследователското поле на пастирската психология, очевидно мислена от автора като органична част и инструментариум на пастирското богословие. С оглед на това обзорният анализ на различните психотични състояния /вж. гл. 2/ винаги държи сметка за „нормата“ съответно според стандартите на конвенционалната психология и психиатрия и според критериологията на опитното подвижническо богословие. Същият интерактивен подход е възприет и при формулирането на методите на пастирска грижа за хората с психични заболявания и душевни разстройства /вж. гл. 3/ като и тук приоритет на автора е интегрирането на елементи от психотерапевтичната теория и практика в пастирския опит на Църквата и неговата приложимост днес. Затова е някак естествено, че светотайнственият живот на Църквата и практиката на исихазма остават последен критерий, според който д-р Янев оценява възможностите за такава „интеграция“. За успешното прилагане на възприетия научен подход допринасят и компетентността на д-р Иво Янев в областта на конвенционалната психология и психиатрия, както и доброто познаване на съответната специализирана литература.

За да остана верен на богословската коректност, би следвало да споделя някои критични забележки към предложения за рецензиране и оценка текст, които мога да обобща в два основни пункта. На първо място считам, че референциите към опитното подвижническо богословие на отците би трябвало да се основават на по-широк кръг от изворни текстове в тяхното критично издание. Това би допринесло за по-цялостното

осветляване на ключови категории в аскетическата антропология и психология, посредством които се интерпретират граничните психогенни състояния на падналия човек и които в същото време откриват възможности за диалогична интеракция със съвременната психология и психиатрия. Естествено, обръщането към изворите не следва да бъде самоцел, а по-скоро път на динамично и отговорно връщане към светоотеческия богословски етос, който може да въведе в по-задълбочен, всеобхватен и плодотворен диалог с психологията, психотерапията и психиатрията. В тази връзка мога да формулирам и второто си критично наблюдение или по-скоро настояване за по-всеобхватна концептуализация на опита от патогенезата и на екзистенциално-социологичната релевантност на предлаганите методи на пастирска грижа към хората с душевни болести. В случая под „концептуализация” разбирам не радикалната „теоретизация” на аскетичния опит, а напротив - въвеждането на опитните истини в теоретичен богословски дискурс и то по екзистенциално-смислен начин. Това би могло да разшири границите на диалога на богословието и психологията с цел неговото по-радикално и същевременно корективно осмисляне в ключа на съвременната богословска просопология, както и по посока на екзистенциалната и трансперсоналната психология.

В предложения монографичен труд тази екзистенциална смисленост е до голяма степен гарантирана от непрестанното удържане на светоотеческия богословски етос, но при все това препоръката ми към д-р Янев остава валидна за бъдещите му изследователски проекти. Във всеки случай предложеният монографичен труд успява да очертае ясни граници и до голяма степен да методологизира необходимостта и възможностите на пастирското богословие да се „отвори” към проблемите на пастирската психология и психиатрия в следване опита на църковните отци. В това отношение д-р Иво Янев успешно удържа светоотеческия аскетичен етос като ключов критерий при теоретичния анализ на различните психотични състояния, както и при търсенето на методи на пастирска грижа за лицата, страдащи от психични болести.

Съгласно документацията по конкурса д-р Янев представя и пет статии, публикувани в научни сборници и списания. В три от тях може да бъде видян същият подход на интегриране на пастирската психология в корпуса на пастирското богословие, което очевидно е основен приоритет в научноизследователската работа на кандидата. Напълно съзнавам, че тази задача не е никак лесна, тъй като търсенето на „оросите” на пастирската психология е съпътствано с трудности и предизвикателства. Със сигурност едно от тях е недостатъчно рефлексивната богословска среда у нас, която като че ли не

успява да се превърне в пространство за какъвто и да било диалог, а именно в диалога може да се „изпитва с огън” /за да се върнем към езика на отците/ всяко едно богословско търсене.

3. Заключение:

Предложените научни публикации и преподавателската работа на гл. ас. д-р Иво Янев изцяло отговарят на законовите изисквания и на критериите за заемане на академичната длъжност „Доцент”. Считам, че кандидатът по процедурата притежава необходимите качества, компетентност и ясна визия за преподаването и развитието на дисциплината пастирско богословие, което считам за най-важно при оценяването на неговата кандидатура. Към това трябва да се добавят изцяло положителните отзиви за преподавателската дейност и професионалната етика на д-р Иво Янев, което също трябва да се има предвид в настоящата процедура.

Имам пълното основание да оценя положително качествата и научните приноси на кандидата и за настоящата процедура заявявам, че ще гласувам „**За**” заемането на академичната длъжност „Доцент” по професионално направление 2.4. Религия и теология, научна специалност Пастирско богословие от гл. ас. д-р Иво Георгиев Янев.

Гр. Велико Търново

Изготвил становището:

11.11.2018 г.

(доц. д-р Свилен Тутеков)